

Paprastasis uosis

Fraxinus excelsior

Apsaugos statusas: Beveik saugomos (NT)

Rangas: **species**

2

STEBĖJIMŲ

2

STEBĖTOJŲ

Gegužė

PIKO MĖNUO

KARALYSTĖ

Plantae

KLASĖ

Magnoliopsida

ŠEIMA

Oleaceae

GENTIS

Fraxinus

Kur ir kada stebėti?

Daugiausia stebėjimų užfiksuota gegužę.

Apie rūšį

Paprastasis uosis – vienintelis Lietuvoje natūraliai augantis alyvmedinių (Oleaceae) šeimos uosių (*Fraxinus*) genties atstovas.

Paplitimas

Paplitęs visoje Europoje, išskyrus pietų Iberijos pusiasalį bei šiaurės Europą. Rytuose arealas siekia Volgos upę, pietryčiuose Mažąją Aziją ir Kaukazą.

Augavietės

Šviesiamėgis, mėgsta derlingą kalkingą dirvą. Geriausiai auga drėgname, bet vandeniui pralaidžiame šarminiame arba neutraliame dirvožemyje. Miškuose dažniau auga drėgnokose vietovėse.

Matmenys

Tai vidutinio dydžio, labai greitai augantis medis, užaugantis iki 20-35 m aukščio, kartais iki 48 m. Kamieno skersmuo iki 2 m, kartais pasitaiko iki 3,5 m skersmens.

Žinomi aukščiausi paprastieji uosiai:

Vokietijoje – 48 m aukščio. Auga Kelheime.

Lenkijoje – 44,4 m aukščio, 1,30 m aukštyje kamieno apimtis 4,08 m. Medis 162 metų amžiaus (2012 metais), kadangi sodintas 1850 metais. Auga Belovežo girioje (Tomasz Niechoda išmatavo 2010 metų rugpjūtyje).

Olandijoje – 39,5 m aukščio. Auga Oostbroek, De Bilt

Kitas Olandijoje – 38,6 m aukščio. Auga Avegoor, Ellecom

Lietuvoje žinomas aukščiausias Raganos uosis, kurio aukštis 32 m ir 7,30 m kamieno apimtis. Auga Plateliuose (Žemaitijos nacionalinis parkas), Telšių miškų urėdijos teritorijoje, esančioje Plungės savivaldybėje.

Amžius

Augalas neilgaamžis, jo didžiausias amžius 250–300 metų.

Požymiai

Vešlus, lapus metantis, su aukšta, kupoliška, plačia ir taisyklinga laja medis. Kamienas tiesus. Jaunų medžių žievė lygi, blyškiai pilka, vėliau tampa stora, suaižėjusi. Pumpurai juodi ant kuriu mažos karpelės. Sužaluoja gegužės mėnesį – vėliau už kitus. Lapai pavasarį šviesiai žali 20–35 (40) cm ilgio, sudėtiniai, plunksniški, sudaryti iš 7-13 mažesnių lacentiškų ar kiaušiniškai pailgų beveik bekočių lapelių, kurių ilgis 3-12 cm, plotis 0,8-3 cm. Paprastasis uosis sužaluoja tik gegužės mėnesį, vėliau už kitus medžius. Uosio lapai taip pat nukrenta vieni pirmųjų, paprastai dar žali, nenugeltę. Žiedai smulkūs, be vainiklapių susitelkę į kuokštus arba šluoteles, apdulkinami vėjo. Dažniausiai dvinamis, vienais metais ant to paties medžio gali subręsti moteriški žiedai, kitais metais – vyriški. Vaisius (sparnavaisis) lacentiškas arba pailgai elipsiškas – 2,5-4,5 cm ilgio ir 0,7-1,0 cm pločio gelsvai arba šviesiai rudas, dažnai su įskeltu arba apskritu galu. Kiekviename yra po sėklą. Krisdamas sparnavaisis ilgai sukasi ore ir dažnai vėjo nunešamas toli. Vaisiai prinoksta rugsėjo-spalio mėnesiais. Didelė dalis sparnavaisių lieka kaboti ant medžio visą žiemą.

Žydėjimas

Sužydi balandžio pabaigoje – gegužę prieš sulapodamas.

Skenuok ir peržiūrėk
naujausią informaciją

seskinesozas.lt

Biologinės įvairovės projektas

Duomenys: iNaturalist, Wikipedia, GBIF

iNaturalist rūšies puslapis